

A pozsonyi Comenius Egyetem 2/2024. számú belső szabályzata
A pozsonyi Comenius Egyetem rektorának irányelve a mesterségesintelligencia-eszközök
használatáról a pozsonyi Comenius Egyetemen^{1,2}

A pozsonyi Comenius Egyetem (a továbbiakban: „CE”) rektora a CE Alapszabályáról szóló 5/2023. számú belső szabályzat 65. cikkének (2) bekezdésével összhangban kiadja a következő irányelvet.

Preambulum

A CE az oktatás, a tudomány, a kutatás és általában a felsőoktatási környezet folyamatos fejlesztésére és megújítására törekedve tudatában van a mesterséges intelligencia jelentőségének mint olyan eszköznek, amely hozzájárulhat a felsőoktatási intézmények küldetésének és feladatainak teljesítéséhez. A hallgatók és az alkalmazottak mesterséges intelligenciával kapcsolatos oktatását és szakmai felkészítését támogatva a CE figyelmet fordít a mesterségesintelligencia-eszközök felelősségteljes és etikus használatára, valamint az akadémiai integritás, az átláthatóság és a méltányosság elveinek betartására. A mesterséges intelligencia korlátainak és kockázatainak tudatában a CE hangsúlyozza a mesterséges intelligencia által generált kimenetek használatával kapcsolatos önálló, felelősségteljes és kritikus megközelítés szükségességét.

I. cikk
Alapvető rendelkezések

1. A CE támogatja a mesterséges intelligencia (a továbbiakban: „MI”) aktív alkalmazását az oktatási, tudományos-kutatási és adminisztratív tevékenység során.
2. Jelen irányelv célja, hogy reagáljon az MI akadémiai közegre gyakorolt hatására, és egyúttal szabályokat és ajánlásokat fogalmazzon meg az MI-eszközök kreatív, biztonságos, felelősségteljes, etikus és átlátható használatára vonatkozóan.
3. Az MI-eszközök használatára vonatkozó szabályok és ajánlások elsősorban a generatív MI különböző formáinak szövegek elkészítése és szerkesztése során történő alkalmazására irányulnak, megfelelő módon azonban a generatív MI egyéb formáira is alkalmazhatók.
4. Az MI-eszközök használata során be kell tartani az általánosan kötelező érvényű jogszabályokban, a CE belső szabályzataiban, az akadémiai jogokban és szabadságokban, valamint az etikai és erkölcsi elvekben meghatározott szabályokat. Az MI-eszközök e szabályokkal ellentétes használata akadémiai csalásnak³ minősülhet.
5. Az MI-eszközök használata során következetesen ügyelni kell a személyiségi és szerzői jogok védelmére, valamint az akadémiai integritás betartására.

II. cikk
A hallgatókra vonatkozó szabályok és ajánlások

1. Az MI-eszközöket elsősorban a tanulás támogatására és elősegítésére kellene használni; alkalmazásuknak a hallgatók megszerzett ismereteinek, képességeinek és készségeinek fejlesztését és hatékony felhasználását kellene szolgálnia.

¹ Jelen dokumentum a *Vnútorný predpis č. 2/2024 – Smernica rektora Univerzity Komenského v Bratislave k používaniu nástrojov umelej inteligencie na Univerzite Komenského v Bratislave* című szlovák nyelvű irányelv nem hivatalos magyar fordítása. A fordítás kizárólag tájékoztató jellegű, célja a dokumentum magyar nyelven történő hozzáférhetővé tétele. Az eredeti és a magyar nyelvű szöveg közötti esetleges tartalmi vagy értelmezésembeli eltérés esetén az eredeti szlovák nyelvű változat az irányadó. A fordító a fordítás alapján történő értelmezésből vagy alkalmazásból eredő esetleges következményekért felelősséget nem vállal.

² A dokumentum eredeti elérési helye: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/ovv/2024/smernica_rektora_AI.pdf

³ A felsőoktatásról és egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló, többször módosított 131/2002. sz. törvény 62b. §-a, valamint a Comenius Egyetem felsőoktatási minőségbiztosítási belső rendszeréről szóló 23/2021. számú belső szabályzat módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege 76. cikkének (3) bekezdése.

2. Nem megengedett az MI-eszközök használata teljes szövegek közvetlen elkészítésére, következtetések megfogalmazására, valamint olyan állítások megalkotására, amelyeknek a hallgató önálló tevékenységének eredményeként kell létrejönniük.
3. Az MI-eszközök által generált kimeneteket ellenőrizni és felülvizsgálni szükséges.⁴
4. Az MI-eszközök tanulmányok során történő használatát összhangba kell hozni az oktatók által meghatározott utasításokkal és szabályokkal.
5. Az MI-eszközök szövegek feldolgozása során történő bármilyen használatát megfelelően jelölni kell a felhasznált MI-eszközhöz való hivatkozással. Az MI-eszközökhöz való hivatkozás ajánlott módjait jelen szabályzat melléklete tartalmazza.
6. Nem szükséges hivatkozni az MI-eszközökre abban az esetben, ha azokat kizárólag a szöveg formai szerkesztésére használják.

III. cikk

Az oktatókra vonatkozó szabályok és ajánlások

1. Az oktatóknak ajánlott folyamatosan megismerkedniük az MI-rendszerekkel, és pedagógiai tevékenységük során ajánlott MI-eszközöket alkalmazniuk. Ennek érdekében kari és szervezeti egységek szintjén is biztosítani kellene az MI-val kapcsolatos képzés és az új oktatási formák bevezetésének feltételeit.
2. Az MI-eszközöket elsősorban az oktatás támogatására és elősegítésére kellene használni; alkalmazásuknak az oktatók pedagógiai tevékenységéhez kapcsolódó ismereteinek, képességeinek és készségeinek fejlesztését kellene szolgálnia.
3. Az oktatóknak ajánlott támogatniuk, hogy a hallgatók használják az MI-t, és ösztönözniük őket annak helyes, felelősségteljes, etikus és átlátható alkalmazására.
4. Az oktatóknak ajánlott előzetesen meghatározniuk és megfelelően megindokolniuk, hogy a hallgatók tanulmányi kötelezettségeik teljesítése során milyen szabályok szerint használhatják az MI-eszközöket.
5. A hallgatók írásbeli munkáinak értékelésekor ajánlott figyelmet fordítani a munkák létrejöttének folyamatára, az írásbeli eredmények bemutatására, valamint a hallgatók képességeinek és ismereteinek ellenőrzésére, különösen megbeszélés, vita formájában.
6. Az oktatóknak ajánlott az MI-eszközök használata tudományos, kutatási, fejlesztési és egyéb alkotótevékenységük során is; a jelen irányelvben meghatározott szabályokat és ajánlásokat ezekre a tevékenységekre is értelemszerűen alkalmazni kell.

IV. cikk

Közös és záró rendelkezések

1. A jelen irányelvben meghatározott szabályokat és ajánlásokat megfelelően alkalmazni kell az MI-eszközök használatára a CE valamennyi tevékenységi területén.
2. Jelen irányelv nem érinti a külső adatbázisok használata során, illetve olyan projektek keretében alkalmazott vagy megkövetelt kötelezettségeket és szabályokat, amelyek az MI-eszközök használatát eltérő módon szabályozhatják.
3. Jelen irányelv részét képezi:
 1. számú melléklet: A generatív mesterséges intelligencia kimeneteire vagy használatára való hivatkozás ajánlott módjai a pozsonyi Comenius Egyetemen.
4. Jelen irányelv aláírásának napján válik érvényessé és lép hatályba.

Pozsony, 2024. február 22.

⁴ Figyelembe kell venni, hogy az MI gépi tanulási algoritmusok alapján működik, és csak a betanításhoz felhasznált, illetve a rendszerbe bevitt adatokkal képes dolgozni. Ezért az MI-eszközök által generált kimenetek hibásak vagy félrevezetőek lehetnek.

A generatív mesterséges intelligencia kimeneteire vagy használatára való hivatkozás ajánlott módjai a pozsonyi Comenius Egyetemen^{5 6}

1. Az MI-eszközök használatára történő hivatkozás módjai

1.1. Mesterségesintelligencia-eszközök használata

- A dolgozat elején, a dolgozat eredetiségére vonatkozó becsületbeli nyilatkozat részeként az alábbi szöveg feltüntetését javasoljuk:

Becsülettel kijelentem, hogy a című dolgozat⁷ egészét, beleértve annak valamennyi mellékletét és ábráját, önállóan készítettem el, a mellékelt jegyzékben feltüntetett szakirodalom és mesterségesintelligencia-eszközök felhasználásával. Kijelentem, hogy a mesterségesintelligencia-eszközöket a vonatkozó jogszabályokkal, az akadémiai jogokkal és szabadságokkal, valamint az etikai és erkölcsi elvekkel összhangban, az akadémiai integritás követelményeinek betartásával alkalmaztam, és használatukat a dolgozatban megfelelő módon jelöltem.

1.2. A szöveg formai szerkesztése (pl. helyesírás-ellenőrzés, prediktív szövegbevitel, stilisztikai szerkesztés, hivatkozások készítésére szolgáló eszközök)

- a dolgozatban nem szükséges ezekre hivatkozni.

1.3. Automatikus fordítóprogramok használata (pl. Google Translate, DeepL)

-javasoljuk, hogy az adott lefordított bekezdésnél az alkalmazott hivatkozási szabványnak megfelelően tüntessék fel az eredeti szöveg forrását, valamint a következő megjegyzést: „Fordította [AZ ESZKÖZ NEVE] eszköz”

1.4. A generatív mesterségesintelligencia-eszközök használata a dolgozat elkészítése során (pl. a háttéranyagok és a szöveg szerkezetének előkészítése, források keresése és összefoglalása),

⁵ A dokumentum eredeti elérési helye:

https://uniba.sk/fileadmin/ruk/ovv/2024/Odporucane_sposoby_citovania_vystupov_alebo_pouzitia_generativnej_umelej_inteligencie_na_Univerzite_Komenskeho_v_Bratislave1.pdf

⁶ A bemutatott modell célja, hogy a hallgatók, az oktatók és a tudományos munkatársak számára egyaránt könnyen alkalmazható legyen, ugyanakkor a lehető legnagyobb mértékben megfeleljen az akadémiai normáknak és eljárásoknak. A modell kialakítása során figyelembe vettük az ISO 690 hivatkozási szabvány legújabb kiadását is (<https://itlib.cvtisr.sk/clanky/nove-pravidlacitovania-podla-iso-690-z-roku-2021/>).

A külföldi egyetemek eltérő gyakorlatot követnek a generatív MI használatára történő hivatkozás tekintetében, maga az ISO 690 szabvány pedig egyelőre nem foglalkozik ezzel a kérdéssel (jelenlegi nemzetközi kiadása 2021-ből származik). A lehetséges megoldások közül azt a változatot javasoljuk, amelyben a generatív MI szolgáltatása vagy modellje nem minősül „szerzőnek”. A megnevezést az MI betűk előzik meg. Ennek előnye, hogy mind a bibliográfiai hivatkozásból, mind a szövegbeli hivatkozásból azonnal egyértelművé válik, hogy mesterséges intelligencia által generált szövegről van szó, a bibliográfiai hivatkozások jegyzékében pedig a generatív MI használatára vonatkozó valamennyi tétel egymás mellé kerül. Az APA azt ajánlja, hogy az MI minden egyes használatát jelezzék az idézett szövegben. Például a „Milyen összefüggés van a növényvédő szerek és a lepkepopuláció között?” kérdésre adott, ChatGPT segítségével generált szöveg esetében a hivatkozás a következőképpen jelenhet meg: „... ..” ([Növényvédő szerek és lepkék] 2024). Mivel azonban arra törekszünk, hogy a szöveget ne terheljük túl, az általunk javasolt szerkezetet részesítjük előnyben, és azt ajánljuk, hogy az MI használatát közvetlenül a címnél tüntessék fel, mind a szövegbeli hivatkozásban, mind a bibliográfiai tételben.

A választott megoldás a „weboldalon megjelent közlemény” hivatkozási módját követi.

⁷ Válassza a tanulmányi szintjének megfelelő lehetőséget: *bakkalaureátusi dolgozat / szakdolgozat*

amennyiben a dolgozat szövege nem az alkalmazott MI-eszköz által generált kimenet szó szerinti vagy parafrázelt változata:

- javasoljuk legalább az alábbi általános nyilatkozat feltüntetését:

„A dolgozat elkészítése során [CÉL] céljából a következő MI-eszközöket használtam: [ESZKÖZÖK FELSOROLÁSA]. A szöveg végleges változatának helyességéért a szerző felel.”

2. Az MI-eszközök kimeneteire történő hivatkozás módjai (szó szerinti vagy parafrázelt szöveg esetén)

2.1. A bibliográfiai hivatkozás szerkezete

[MI A szerző által megadott cím], (év). Online. In: A szolgáltatás neve. Verzió. Elérhető: szolgáltató/forgalmazó, URL/URI. [megtekintés dátuma]. Megjegyzés.

Magyarázat:

- **[MI A szerző által megadott cím]:** a mesterséges intelligencia által generált forrás megjelölése. Ezért minden ilyen forrás megnevezése tartalmazza az **MI** jelölést, valamint egy, a szerző által megadott címet, amely röviden, tömören kifejezi az MI számára megadott feladat témáját. A címnek nem kell szó szerint megegyeznie a feladat megfogalmazásával.
- **A szolgáltatás neve:** az MI-modell vagy -szolgáltatás neve, pl. MidJourney, ChatGPT stb.
- **Verzió:** az alkalmazott modell, verzió vagy az MI adott „kiadásának” megjelölése, illetve – amennyiben ez az adat rendelkezésre áll – annak verziója.
- **Szolgáltató/forgalmazó:** a szolgáltatást működtető vállalat.
- **URL/URI:** az MI által generált kimenetre mutató állandó hivatkozás, amennyiben az adott szolgáltatás lehetővé teszi ilyen hivatkozás létrehozását; egyéb esetben az adott szolgáltatás kezdőlapjára mutató hivatkozás.
- **[megtekintés dátuma]:** a szolgáltatás igénybevételének pontos dátuma.
- **Megjegyzés:** a megadott feladatot, vagyis azt a tevékenységet ismerteti, amelyhez az MI-t felhasználták, például: A szerző szövegének összefoglalása; Absztrakt készítése a következő mű alapján: ...; Számítás; A módszertan leírása; Megoldási javaslat kidolgozása stb.

Példa az ISO 690 szabványnak megfelelő bibliográfiai hivatkozásra (Harvard-rendszer):²

[MI Információs rendszerek], (2024). Online. In: ChatGPT. Verzió 4. Elérhető: OpenAI, <https://chat.openai.com/share/54b738af-6cd9-4a6e-90b6-1c3c81b10bcf>. [megtekintve 2024-02-05].

Feladat: „Határozd meg az információs rendszereket az információtudomány szempontjából”.

2.2. A szövegközi hivatkozás szerkezete

([MI Cím] év)

Példa szövegközi hivatkozásra (Harvard-rendszer⁸):

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit ([MI Információs rendszerek] 2003).

⁸ A Harvard-rendszert a szabvány korábbi kiadásában/fordításaiban az első adat és dátum rendszerének nevezték.